

живаніє зв'язей с іностранными партнерами по совместным разработкам актуальных проблем агропромышленного производства.

Уверен, что все формы сотрудничества будут служить главной цели нашей деятельности — эффективной подготовке высокопрофессиональных специалистов, в чем я усматриваю реальный путь к процветанию в будущем наших государств.

УДК 378.31:001.5

НАУКОВО ОБҐРУНТОВАНА СИСТЕМА ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ-АГРАРІЯ – ВИМОГА ЧАСУ

*Л.А.Сподін, кандидат педагогічних наук
Національний аграрний університет, м.Київ*

Процес переходу економіки країни на ринкові відносини активізує з метою підвищення ефективності діяльності будь-якої організації людський або особистісний фактор, потребує формування в особи активної життєвої позиції, забезпечення можливості розвитку творчого потенціалу кожної людини у процесі праці. Як зазначають багато дослідників, у виробничому та начальво-виховному процесі акцент слід робити саме на особистості.

Для України, як аграрної держави особливого значення набуває підготовка висококваліфікованих фахівців для АПК.

Сьогодні наявне протиріччя між зростаючими вимогами суспільства до рівня професіоналізму особистості та практикою професійної підготовки студентів, між навчальною діяльністю та діяльністю професійною. Певною мірою подолання цієї проблеми можливе через застосування таких форм та методів навчання і виховання, які б не тільки передавали певний об'єм знань, умінь та навичок, а забезпечували б оптимальне формування особистості майбутнього фахівця в цілому, трансформацію пізнавальної діяльності в професійну з відповідною зміною потреб, мотивів, цілей.

Визначено на державному рівні кроки щодо забезпечення нової якості підготовки дипломованих фахівців: перехід від масового навчання до індивідуального на основі самостійної роботи студентів, форм та методів активізації навчання; диференційована підготовка спеціалістів відповідно до основних видів їх майбутньої діяльності, констатують, що процес підготовки фахівців повинен набувати все більш вираженої професійної спрямованості для формування відповідних професійних властивостей особистості.

У ситуації, що складається, професійна самореалізація особистості значною мірою залежить від її професійної компетенції, рівня професійної спрямованості, вміння адаптуватися, реалізувати свої здібності, нахили, інтереси, бути мобільною в професійному самовизначенні та кар'єрі.

Процес переходу до ринкових форм господарювання, формування багатокладної економіки в галузі сільського господарства вимагають відповідного кадрового забезпечення та суттєвих змін у підготовці фахівців АПК.

Потреба в дослідженні спрямованості особистості на сільськогосподарські професії зумовлена, з одного боку, новими реаліями, що виникли у сфері сільського господарства: вимогами, які ставляться перед особистістю у зв'язку з переходом на ринкову економіку, а з іншого — тим, що в теоретичному та практичному плані це питання недостатньо вивчено.

Професійна спрямованість обумовлює правильний вибір професії, відношення до різних видів навчальної діяльності, самонавчання і самовиховання, впливає на профадаптацію, професіоналізм фахівця, тому, на наш погляд, є актуальним дослідження цієї проблеми.

Проблема формування спрямованості особистості на майбутню професійну діяльність у вітчизняній психологічній та педагогічній науках у різних її аспектах розкривається через професійні цінності (І.Н.Васильєв, Н.В.Гейжан, М.І.Іванюк); сукупність мотивів (Т.М.Щеглова, А.П.Сейтешев); глибину та змістовність професійного інтересу (С.П.Крягжде, В.В.Рімкявічене, П.А.Шавір); процесуальну сторону професійної спрямованості (Н.Ю.Ткачева), привабливість професії (А.А.Реан, М.Х.Титма), професійні плани

(наміри) (Є.О.Климов, Ф.З.Кабіров, А.В.Сухарєв). У соціологічних дослідженнях (О.А.Вайсбург, М.Х.Титма, В.Н.Шубкін та ін.) розкриваються питання вибору професії на основі ціннісних орієнтацій.

Стосовно професійної спрямованості вивчалися питання: професійної орієнтації школярів (О.Є.Голомшток, Є.О.Климов, М.К.Котилєнков, С.С.Мартінова, С.В.Осадчий, Є.М.Павлютенков, Д.О.Тхоржевський, Б.О.Федоришин, С.М.Чистякова), формування спрямованості учнів ПТУ на робочі професії (Н.Ф.Гейжан, М.І.Іванюк, Н.Г.Ничкало, В.В.Рімкявіченє, Т.В.Скрипченко), професійно-педагогічної (М.В.Вікторова, Н.В.Володіна, О.Р.Ганопольський, Н.Ю.Зубанова, Н.В.Кузьміна, Г.В.Маковець, Л.О.Михайлова, Е.М.Нікіреєв, І.Г.Стотика, О.П.Томащук, М.П.Черниш, Ю.Д.Шелухін, Т.М.Щеглова) та професійно-психологічної (С.В.Яремчук) спрямованості студентів вищих закладів освіти. Орієнтація школярів на сільськогосподарські професії розглядається у психолого-педагогічних дослідженнях окремих вчених (М.І.Бардіж, Г.Г.Бас, Г.П.Манхеєва, Н.Ю.Матяш, М.П.Мінкурова, В.С.Салієнко). Педагогічні аспекти проблеми профспрямованості розглядаються рядом авторів у зв'язку з дослідженням питань політехнічної освіти, трудового навчання, виховання та профорієнтації на базі сільськогосподарського виробництва (П.Р.Атутов, В.М.Мадзігон, Д.О.Сметанін). Проте дослідженню професійної спрямованості студентів вищих аграрних закладів як майбутніх фахівців АПК не приділялося належної уваги.

Враховуючи актуальність досліджуваної проблеми та її недостатню розробку у психології та педагогіці, автором:

- вперше у ракурсі системного підходу визначено зміст, структуру (в морфологічному, генетичному (див.табл.) і функціональному вимірі) та рівні професійної спрямованості особистості на сільськогосподарські професії [1, 2];
- вперше виявлено динаміку розвитку професійної спрямованості особистості на сільськогосподарські професії у процесі навчання у аграрних ВНЗ 3-4 рівнів акредитації [3, 4];
- уточнено класифікацію внутрішніх та зовнішніх педагогічних умов формування спрямованості особистості на сільськогосподарські професії [5].

Висновки:

1. Результати дослідження можуть бути використані для створення цілісної галузевої системи формування професійної спрямованості особистості студентів аграрних ВНЗ України.
2. З точки зору особистісного і процесуального аспектів структура ПСО студентів аграрних ВНЗ має відповідно мотиваційний, емоційний, оцінно-вольовий та когнітивний, дієво-практичний, орієнтаційний компоненти.
3. Розроблення гнучкої науково обгрунтованої системи заходів щодо створення оптимальних психолого-педагогічних умов для формування професійної спрямованості можливе при адекватному розумінні сутності структури особистості та взаємозв'язків між її компонентами в процесі формування ПСО.
4. Система вищої освіти України, зокрема аграрної, реалізує свій потенціал та досягне вагомих зрушень у підготовці фахівців, спроможних ефективно працювати у ринкових умовах господарювання, при забезпеченні:
 - цілісної системи профорієнтаційної роботи з метою ефективного відбору та формування професійно спрямованої молоді, яка націлена на досягнення високого рівня професіоналізму, професійного зростання і професійної мобільності особистості, швидкої адаптації до умов сучасного виробництва;
 - професійного спрямування всього навчально-виховного процесу у вищому закладі освіти через формування особистості майбутнього працівника, впровадження сучасних принципів організації навчального процесу, застосування методів активізації навчально-пізнавальної діяльності і безперервної науково-виробничої діяльності студентів;
 - впровадження інформаційних технологій, які дозволять на сучасному рівні реалізувати перші дві умови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сподін Л.А. Проблема визначення структури особистості в наукових дослідженнях // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н.Каразіна "Філософські перипетії". – Харків. – 2003. – №591. – С.112-115.

2. Сподін Л.А. До питання професійної спрямованості особистості та проблеми її формування // Педагогіка і психологія: Зб. Наукових праць. – Харків: ХДПУ. – 2000. – Вип. 10. – С.110-115.

3. Сподін Л.А. Структура особистості в контексті психолого-педагогічного дослідження проблеми професійної спрямованості // Збірник наукових праць. – Херсон. – 2000. – Вип. XIII. – С.95-103.

4. Сподін Л.А. Основні підходи до вивчення етапів формування професійної спрямованості особистості фахівця агропромислового комплексу. // Вісник Львівського державного аграрного університету. – Львів. – 2003. – №10(1). – С.257-267.

5. Сподін Л.А. Стан та проблеми кадрового забезпечення АПК України в контексті формування професійної спрямованості особистості студентів аграрних ВЗО // Науковий вісник Національного аграрного університету. – К.: НАУ. – 2000. – Вип.30. – С.238-242.

6. Сподін Л.А. Педагогічні умови формування професійної спрямованості студентів аграрних вищих закладів освіти // Науковий вісник НАУ. – К.: НАУ. – 2001. – Вип. 37. – С.338-342.

УДК 323.38+338.43.02

СТРУКТУРИЗАЦИЯ СОЦИАЛЬНО-КЛАССОВЫХ ОТНОШЕНИЙ ПОРЕФОРМЕННОГО ПЕРИОДА АПК УКРАИНЫ: СУЩНОСТЬ, ПРОБЛЕМЫ

*Л.О.Гринёв, кандидат исторических наук, доцент
Николаевский государственный аграрный университет*

Социально-классовые отношения, реализуемые через политику, оказывают решающее значение на все сферы жизни людей. Будучи производными от экономической жизни общества, они, являясь решающим фактором производительных сил, одновременно существуют и развиваются по своим собственным, детерминированным законам, осознанию которых люди всегда, в том числе и в наиболее сложное, перестроечное время, уделяли недостаточно внимания.

Учитывая особую сложность происходящих процессов, динамичность их развития, явную недостаточность осмысленного эмпирического материала, автор в своём выступлении ставит перед собой задачу обратить внимание учёных, политических деятелей на